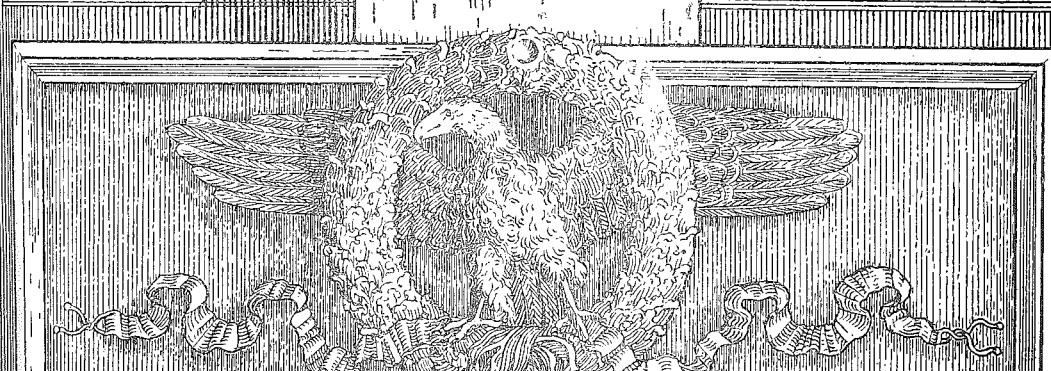

ALMA ROMA

QVIDQVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

C.DEL VECCHIO.

Pro "ALMAE ROMAE,, Sociis

apud Commentarii Administratorem opuscula latine scripta venum dantur,
pretio quo^d sequitur:

JOSEPHI FORNARI **Communia vitae.** Phrases et formulae ad latina col-
loquia instituenda:

Fasc. II: *Voces animalium, De officiis.* – Lib. 3,00.

JOSEPHI FORNARI **Fridianus** et **Francisculi prandium**, Milesiae
fabulae scenis accommodatae apud ephebea facile agendis. – Singulæ
lib. 2; ambae lib. 3.

HERMINII IACOBELLI **In campo latinitatis novi flores.** – Si tegu-
mento solut. lib. 4; si xylinæ structura aureoque titulo decorat., lib. 5.

I. B. FRANCESIA **Euplius, Ad Romam,** Actiones dramaticae. – Sin-
gulæ lib. 1,50.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus
pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integral ALMAE ROMAE Collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXIII, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libella-
rum 225 pro Italia; pretium duplicatum, libell. scilicet 450, pro exteris
gentibus, suaे pecuniae valorem maiores habentibus, quam ut Italicae
pecuniae valor nunc est.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam
syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite*, requiren-
dae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del
Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est non sinit ut
foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

Premium annuae sub-
pro Hispania pes
Gallia, Helvetia,
m.ite mittendum e

SOCIIS

En decimus
ad occasum ver-
tat, quem tum
universae erecta
In communi eni-
pacis desiderio,
nos populos, ne
tum, sed, per H
Romanum Pont.
in latinis ipsis ul-
fraternitatis vi-
conserne magis
gere; hinc in I
terarum ludis,
administros, ill
cultum renova-
omni humanita-
per saecula ma-

Si unquam i
ac perficiendo c

AL

LATINI

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium annuae subnotationis est pro Italia libell. 12; pro Anglia shell. 12,50; pro Batavia flor. 7,50; pro Hispania peset. 15; pro Civitatibus Foederatis Americae septentrionalis et Canada doll. 3; pro Gallia, Helvetia, Belgica ceterisque universi orbis nationibus franc. 15 *ante solendum rectoque trahite mittendum ad IOSEPHUM FORNARI doctorem, Romam, 12, Via del Governo Vecchio, 96.*

SOCIS ET LECTORIBUS

COMMENTARII NOSTRI HUMANISSIMIS

En decimus vitae nostrae annus ad occasum vergit, et novus adventat, quem tum nobis tum latinitati universae erecta spe salutare iuvat. In communi enim tamdiu exoptatae pacis desiderio, hinc videmus latinos populos, neque in Europa tantum, sed, per Hispaniae regis apud Romanum Pontificem invocationem, in latinis ipsis ultimis Americae oris, fraternitatis vinculo et religionis conserte magis velle sese adstrin gere; hinc in Italiae et Galliae litterarum ludis, per rei publicae administros, illum latinae linguae cultum renovatum, ex quo tanta omni humanitati gloria et doctrina per saecula manavit.

Si unquam igitur in suscipiendo ac perficiendo opere hoc nostro, vel

in maximis asperitatibus, et in ipsa contemptione, fides nobis fuit, inviolataque mansit forma illa, quam animo conceptam habebamus, quo magis fides ipsa crescere hodie debet, quum significatum tandem quodammodo inspiciamus, labores nostros non aegri somnia fuisse, cui vanae fingerentur species, neque eos inaniter fuisse consumptos?

Hanc quidem significationem quibus rationibus arrepturi simus, atque in rem transigere sit nobis consilium, sigillatim in proximo numero dicimus; iam inde vero ab hodierna die praedicamus, egere nos et consilio et opera; altero quo perfectius provinciam nostram gubernemus, altera ut materialibus difficultatibus occurramus. Sunt hae pecuniariae pae-

sertim, quae tamen superabuntur, si novi accedent socii, omnesque, et novi et veteres, suum solvant pro tempore debitum subnotationis premium, quod, auctis licet publici cursus expensis, immutatum et in proximo anno relinquemus, iuxta normam iamdudum invectam, quae est prouti sequitur:

Pro Italia libell.	12 —
» Gallia, Helvetia,	
Belgica . . . franc.	15 —
» Hispania . . . peset.	15 —
» Batavia . . . floren.	7,50
» Anglia . . . shell.	12,50
» Civitatibus Foederatis Americae Septentrionalis et Canada . . . doll.	3 —

Pro ceteris nationibus summa erit *Gallicos francos* 15 exaequans.

Qui autem per civitatis alias pecuniam mittet, premium idem aequabit cum permutationis pretio, die transmissionis vigente.

Quid igitur, si sociorum, quos habemus, unusquisque praecomenem ALMAE ROMAE inter familiares amicosque sese faciat et unam saltem subnotationem novam procuret? Duplicatus erit sociorum numerus et commentarii nostri vis duplicita.

Quod felix, bonum, faustumque siet!

ALMA ROMA.

CERTAMEN POËTICUM LATINUM

Romae in singulos annos constitutum

Abhinc tres annos vita fungebatur vir clarissimus Theodosius Ruspantinius, qui ad exemplum Hoeuffiti illius Batavi, Romano athenaeo ingentem summam legavit, cuius fructus in praemium latini poëtici carminis quotannis cederent.

Regio decreto iuribus constitutionis huius approbatis, primum nuper huiusmodi certamen indictum est, iuxta regulas quae sequuntur:

1) Certaminis tum Itali cives tum peregrini participes esse poterunt.

2) Carmina quinquaginta saltem versibus constabunt et machina ad scribendum nitide impressa erunt, eorumque unumquodque - non enim plura simul missa recipientur - suis ipsius auctoris impensis ita hac inscriptione Romam mittetur: *Al Preside della Facoltà di Filosofia e Lettere della R. Università di Roma - Premio Ruspantini*, ut non ultra diem xxviii mens. Februarii MCMXXIV ad suam designationem perveniant.

3) Singula carmina sententia munita erunt, quae involucro pariter inscribetur sigillis obsignato, schedulam occultante, ubi nomen et domicilium poëtae indicabitur.

4) Coetus, tribus viris constans a praedicta litterarum « Facultate » designatis, schedulas tantum aperiet sententiae respondentes tum carminis praemio ornati, tum proxime accendentium, quorum itaque auctores unice cognoscentur. *Praemium duorum millium italicarum libellarum*, ab athenaei arca solvendum, unum tamen et indivisibile erit, atque vel duobus tantum suffragiis latum, ac sine provocationis iure addicetur.

5) Coetus idem ad comparativum singularum acceptorum carminum examen

procedet, amandatis prius quae praeter constitutum tempus pervenerint, vel irregularitate alia laborarent; meliora designabit ex quibus optimum deliget, cui praemium attribuet, si praemio dignum illud existimaverit. Denique operis sui brevem relationem in vulgus edet.

6) Coetus facultas erit, si ipsi videatur, meliorum carminum editionem curare.

Nemini dubium esse potest, quin gestienti animo novi huius latini poëtici certaminis notitiam in hisce paginis referamus, eoque magis si certamen idem cum studiorum ratione apud nos recens praescripta comparemus, in quā debitus honor latinae linguae est restitutus. Sit igitur hoc renascentis gloriosi spiritus novum indicium, sit omen et augurium, Romam hanc nostram ut semper fuit ita quotidie magis in posterum Matrem Almam futuram, quae non quidem armis possideat, sed arctissima sui religione cultos viros omnes teneat.

DE CARMINIBUS DAMASIANIS

Non abs erit de hoc argumento in commentario nostro hodie breviter disserere, dum hospitem Romae habemus acceptissimum Alfonsum XIII Hispanorum regem, eumque apud Summum Pontificem revocantem audivimus Ibericam erga Catholicam Ecclesiam adhaesionem iam a nationis primordiis nunquam fractam aut conversam, gloriasque et triumphos inde parta. In hisce enim et Damasus I pontifex, imo in primis adscribendus est, qui Romanam sedem quum saeculo p. Ch. IV fuerit moderatus, non operibus modo et fructibus Ecclesiae allatis refusl, sed virtute, per quam in Sanctorum album est

relatus, et scriptis, quorum celeberrima carmina extiterunt, quippe quae non tantum doctrinae, sed historiae potissimum monumentum constituerint.

Evidem de Damasianis carminum literaria ac poëtica indole severius, nec immerito prorsus, iudicari potuit: « Habet - ita Ihm¹ - elegans in versibus componendis ingenium, teste Hieronymo²; cuius elegantiae re vera vestigia adsunt, quippe quum elegantem poëtam ille sit imitatus, Vergilium... Minime vero veri poëtae nomen meruit, id quod clamat carminum indoles, in quibus facile desideraveris non quidem studium brevitatis pietatisque, nec speciem quandam artis ad Vergili exemplum formatae, sed ingenium sollertiaque ad inveniendum acutam, varietatemque colorum atque spiritum vere divinum: formulas enim locutionesque iterare solet, ut taedium paene adferat legendibus ». Item, si argumenta respexeris, res ab eo descripta non magni momenti fortasse inveneris; verum quum Damasus praecipua et celebratissima monumenta versibus curaverit exornanda, atque ideo certa de iis colligere notitias studuerit, eius carmina in historiae utilitatem pretiosissima cuique sunt iudicanda. Scimus imo et documentorum non fuisse incuriosum, et archiva restituisse, quemadmodum ipse fatetur:

Hinc pater (puer?) exceptor, lector, levita, sacerdos...

Hinc mihi proiecto Christus, cui summa potestas, Sedis apostolicae voluit concedere honorem.

Archibis, fateor, volui nova condere tecta...

Quae proprium Damasi teneant per saecula nomen.³

Quonam vero modo usus sit Damasus notitii vel sibi familiaribus, vel quas facile

¹ MAX. IHM, *Damasi epigrammata*, p. IX.

² S. Hieronymus a secretis Damasi fuit.

³ Plerumque inter lectores tunc « exceptores » eligebantur, qui archivis et tribunalibus ecclesiasticis addicerentur (cfr. De Rossi, *Bibl. della Sede Apostolica in Studi e documenti di storia e di diritto*. - MDCCCLXXXIV, p. 335).

adquirere posset, ex ipsius pariter eruuntur testimonio:

*Vita fuit Marci quam novimus omnes,
(Marcelli) Damasus voluit comperta referre...*

Quod autem sui temporis non fuit, id ex ore seniorum exceptit:

Percussor retulit Damaso mihi, quum puer essem.

Quam vero non satis posset rem ab aequalibus cognoscere, tunc his utebatur formulis: Fama refert... Fertur ... et

Haec audita refert Damasus; probat omnia Christus.

Igitur quae narrata vulgo nota erant, aut scriptis tradita. Quod si obscura nobis quaedam eius verba sunt, suo tempore non ita, quia narrata plerumque facta aliunde fideles comperta habebant, et martyres celebrati ex rerum gestarum compagine facile dignosci poterant.

Itaque Damasi testimonium tamquam certissimum est habendum; quin etiam unicus exstitit aliquando, vel primus historiae testis. Ita in S. Tarcisii elogio:

*Par meritum, quicumque legis, cognosce duorum,
Quis Damasus rector titulus post praemia reddit.
Iudaicus populus Stephanum meliora monentem
Perculerat saxis, tulerat qui ex hoste tropaeum,
Martyrium primus rapuit levita fidelis.
Tarcisium sanctum Christi sacramenta gerentem
Quum malesana manus premeret vulgare profanis;
Ipse animam potius voluit dimittere caesus,
Prodere quam canibus rabidis caelestia membra.*

Ita etiam aliquando ex Damasianis carminibus quorundam factorum, quae alia ex parte oblivioni sunt tradita, notitiam eruere fas est, ut in S. Eusebii epigrammate, ex quo non solum schismatis Heracliani notionem nacti sumus, sed et de Eusebii pontificis exilio, deque eius morte in Sicilia insula, ita ut huiusmodi inscriptio vere historica quaedam pagina dici debeat.

Identidem quod de S. Agneta epigramma scripsit, primum fortasse exstitit historiae illius virginis documentum, cui, aetate quidem aequalis, rerum vero scien-

tia impar, laudatio a S. Ambrosio conscripta¹ addi potest:

*Fama refert sanctos dudum retulisse parentes
Agen, quum lugubres cantus tuba concrepisset,
Nutricis gremium subito liquisse puellam,
Sponte trucis calcasse minas rabiemque tyranni;
Urere cum flammis voluisset nobile corpus,
Viribus immensus parvis superasse timorem,
Nudaque profusum crinem per membra dedisse,
Ne Domini templum facies peritura videret.
O veneranda mihi, sanctum decus, alma, pudoris,
Ut Damasi precibus faveas precor, inclita martyr.*

Denique Damasiana carmina permangni habenda sunt propter locorum indicationes. Quamquam revera pretium hoc plus minusve tenuatur, quum inscriptio prisco incisa lapidi suo loco haud fuerit semper inventa. Sic Damasianum carmen in pontificum hypogeo a I. B. De Rossi repertum, utique antea ex collectaneis notum erat, verum errorum contentionumque causa fuerat apud antiquitatis peritos circa praefati hypogei locum; quae eo usque perduravit donec ubi primitus situm esset, carmen in comperto tandem fecerit. Neque profecto exorta esset circa ipsum S. Damasi sepulcrum controversia, si inscriptio, quam Pontifex pro matre sua concinnaverat, suo inventa fuisset loco, non autem in calce dumtaxat cuiusdam cippi impressa.

Eodem autem loco ubi mater, et Damasi soror Irene sepulta est, cuius inscriptio, fraterni plena amoris, Damasi animum exquisitissimum nobis ostendit, ut eam referre operae pretium esse videatur:

*Hoc tumulo sacra Deo nunc membra quiescunt:
Hic soror est Damasi; nomen si quaeris, Irene.
Voverat haec sese Christo, quum vita maneret,
Virginis ut meritum sanctus pudor ipse probaret.
Bis denas hiemes necrum compleverat aetas,
Egregios mores vitae praecesserat aetas,
Propositum mentis pietas veneranda puellae:
Magnificos fructus dederat melioribus annis.*

¹ S. AMBROS., *De virginibus*, lib. I, c. II.

*Te germana soror¹ nostri tunc testis amoris,
Quum fugeret mundum, dedit mihi pignus honestum.
Quam sibi quum raperet melior tunc regia caeli,
Non timui mortem, caelos quod libera adiret,
Sed dolui, fateor, consortia perdere vitae.
Nunc venienti Deo nostri reminiscere, virgo,
Ut tua per Dominum praestet mihi facula lumen.*

**

Centum circiter Damaso adscripta recensentur carmina, quae in quatuor dividi possunt classes. Harum prima epigrammata complectitur, quae, ut quorundam sacrorum librorum capitibus praeponerentur perhibetur concinnasse; cuius generis duo tantum certa exempla supersunt, alterum Psalterio, alterum Pauli apostoli epistolis destinatum. Sequuntur quae Damasus conscripsit ut sepulcris monumentisque sacris praefigerentur, suntque multo ceteris numerosiores. Carmina moralia tertiam classem constituent, cuiusmodi fuere versus de virginitate, nobis quidem ignoti, quos, scribens ad Eustochium de eodem argumento, Hieronymus legendos commendat. Item, carmen ad quandam fratrem corripiendum, his verbis incipiens: *Tityre tu fido recubans sub tegmine Christi, et Liber Damasi papae de vitiis*, cuius nihil ad nos usque pervenit. Denique addenda sunt carmina in Christi laudem scripta, quae Damasi operibus hic illic ab editoribus adnumerata videmus.

Verum, si secundam excipias classem, non pauca Damasi propria haudquam reperiuntur; itaque diligenter ei adlaborandum est, qui his carminibus uti in suis investigationibus velit. Clarissimus Christianae antiquitatis magister, I. B. De Rossi, hic etiam plures tradidit rationes ad vera

¹ Nonnulli legunt Germana soror; nomen scilicet alterius Damasi sororis, quae, moriens paulo ante Irenen, hanc ut pignus honestum fratri commendasset. Quum germana soror legatur, intelligendum est a Damasi matre moriente, filiam Irenen virginem Deo devotam (pignus honestum) fratri commendasse.

Damasi carmina a spuriis discernenda, quas quidem breviter referendo finem nostris hisce verbis imponemus:

Tres igitur notae sunt, quae genuina Damasi carmina efficiunt: explicitum auctoris testimonium, stylus, literarum forma, si marmore incisa sint.

Ad primam quod attinet, Damasus saepe semetipsum auctorem sui carminis praedicat. Quum vero Damasus non semper nomen suum inter versus inseruerit, sed aliquando extra carmen, velut in dedicatione seu nuncupatione apposuerit, non proinde statim de alicuius epigrammati falsa origine, si mentio illa desit, sententia ferenda est. Ex adverso fieri sane potuit ut, ad auctoritatem sibi conciliandam, scriptores quidam per fraudem Damasi nomen suis carminibus affixerint, quemadmodum verisimile est de S. Agathae hymno evenisse, qui, pro Damasiano aliquando habitus, Damasum manifesto non sapit; sed etiam ut alius eodem Damasi nomine appellatus carminis concinnator exstiterit. Etenim Damasi cuiusdam episcopi, a papa diversi, in quadam inscriptione veteris ecclesiae consecrationem referente, mentio reperitur: *Da Damaso vitam post mortem, Christe Redemptor*; necnon ad alium Damasum Portuensem episcopum, quem nonnulli eumdem fuisse ac Formosum episcopum deinde papam, arbitrati sunt, nonnullae falsae de morte S. Hieronymi litterae inscribuntur. Alius denique commemoratur Damasus, iuris canonici peritissimus, qui recentiore aetate, saeculo nempe xiv, floruit. In his igitur quae ad indubia Damasi nostri opera recognoscenda pertinent, summa sedulitate procedendum. Certissimum vero hac in re criterium interdum habemus, earum scilicet literarum exemplar, quae, a Furio Dionysio Filocalo, earum auctore, nomen sortitae, Damasianorum marmororum quasi sunt propriae. Qui quidem Filocalus eximus quoque, sicut hodie dicitur, calligra-

phus et computator exstitit, atque Liberii iussu, kalendarium ecclesiasticum anno cccxxxvi, ut videtur, exaratum, perfectius et ad annum usque cccliv deductum renovavit.

**

DE LATINA LINGUA PRONUNCIATIONE

Non parvi momenti quaestio iterum prolatia est: quibus tandem rebus latinarum nitatur genuinarum vocum ac sonorum cognitio? De sermonis enim eius vita tunc agitur, aut de oblivione, cuius dubitari liceat, utrum sana maneant, an tabuerint antiquitus elementa? At quae vis Latinae sit cuique tribuenda literae, ipsa verborum demonstrat fabrica, tum modificata cantatio, post graeca comprobat scripture. Universarum profecto gentium communibus vocem latinam constare elementis, ii prorsus audiunt, qui cum Brachmanum et Iaponensium sonis, hesperios quoque veteris et novi conferunt continentis. Quid autem praecipuum et universum, genuinumque singula nostra viginti:

a, e, i, o, u; b, c, d, f, g, h.

et reliqua, sonent elementa? Grammaticus nemo nescit viator.

Quorum (pauca tamen, quoniam gentes a natura vique sua propria, novos ad usus alienos detorsere) vitium manifestum, facilis et emendatio est.

Nam C litteram, quis doctus dubitet, fuisse loco *gamma* scriptam (ut in Caio) antiquitus, sed inde nunc et in posterum pro *cappa* stare? G vero, quis nesciat, apud autores latinos sonare ubique aspernum, *gammaque* vim servare?

Vim certam tribuendam cuique litterae perstans verborum postulat fabrica.

Mens enim sermonis artifex, quae scribit, ea dicens, a *capiendo cepi*, minime vero *tshepi*, trahit. Pari ratione, qui pishem *ditsherent*, et *pishatorem ditskant* oportet. Non secus ac Angli; *fish* atque *fisher* aiunt; et Galli similiter, vocabulorum incorruptis ubique radicibus: *gage, gageure, verge, verger; vergue, envergure*. Quae flectendis lex in verbis, orbi perpetua quum sit atque universa, Urbi etiam oportet observetur. Postremo qui nominatur Marcus, « Marce » vocatus audiat oportet.

Barbari deinceps soni *madzhis*, *ratsio*, etiam de versu peccant, quia syllabas dupli falsa litera producunt breves:

Nec *mägis* incepto. V. Sit pro *ratione* voluntas. I.

Non syllabae modo quidem, verum etiam solae vocales, rite correptae aut productae, conferunt orationi lucem. Os enim producit *o*, si ab *ōre*; si ab *ōsse*, corripit. *Occidit* a cadendo dicunt, sed a caedendo: *occidit*. A *pātris* est brevis, sed longus sonus *mātris*. *Es* corripitur, quum *sis*, sed ab *ēsu* producitur. *Mālus* est arbor, quum *mālus* sit non bonus.

Mala mali malo mala contulit omnia mundo.

Versus est a pueris elementariis diu decantatus. *Cōrōna* corripit *o* prius, posteriusque producit. Inde vox gallica *couronne* duos sonos inter se dissimiles.

Elementa *e, o* longa graece per *η, ω*; brevia per *ε, ο*, scribuntur. Et enim congruunt latina cum graecis:

Ἐξεστιν δοῦναι χῆνον Καίσαρι;
Licit dari CENSUM CAESARI?

Hanc sententiam, cum Gallis nobis, habuit, in his commentariis, Donaldus Macrae scotus.

Valete, boni, et verum amate.

I. TASSET.

DIVERSORIUM BETHLEHEMITICUM

Non erat eis locus in diversorio.
(Luc., II, 7).

Cella tamen superabat adhuc ornatior, ex [qua

pingue tenax herus ardebat decerpere lucrum.
Noverat id Ioseph qui, durum pectus herile

incredipitans: « Ah! si scires – ait – hospes

[avare, quem tu nunc abigis! cui, vecors, tecta re-

[casus!] Adstat namque tibi (submisso haec murmurum

[profert] adstat, quem veteres gestabant cernere nostri,

nec potuere, patres; quo viso, sidere tamquam

scintillante procul, *gaudebat, ovabat Abra-*

[mus.] At, nummis inhians, hodiernum semen Abramii letales generi tenebras sectatur, et almam

respuit (heu!) Lucem, qua destitui mala mors

[est]. His dictis, Iosephus abit, iam nocte subortā.

Nox eadem spectris cauponem terruit atris

stertentem, neque terrores aurora fugavit.

Pastor enim Gedeon, gregibus praefectus Isaci,

advolat, et portenta refert quae viderat ipse.

« Hesterna quum nocte tuas – (ita narrat anhe-

[ilus] – lustrarem caulas, visurus an undique clausa

septa forent, subitus radiavit in aethere fulgor,

qualem bulla potest virtus progignere solis.

Obstupui primum; mox ore manuque sodales

excussi, circum sopitos, upilones.

Cunctis tum nobis cernentibus obvius ecce

fit chorus angelicus qui, dum liquidas secat

[auras], alis innixus niveo candore coruscis,

hoc sonat aethereum per rura silentia carmen:

¹ « Abraham, pater vester, exultavit ut videret diem meum; vidi, et gavisus est » (Ioan., VIII, 56).

² « Erat Lux vera...; in propria venit, et sui eum non receperunt » (Ioan., I, 9-11).

Gloriam Regis superum canamus,
Caelites; ac tu, popula bellis,
Terra, caelestem tibi nunc obortam
concine pacem.
Pacis est auctor modo natus Infans,
Patris aeterni soboles, et idem
Virginis proles: Ovium magistri,
visite natum.
Ille, cum magnus sit, amore vestrum¹
factus est parvus; locuples, egere
maluit; nascens, stabulum boantum
legit in aulam.
Asseres nudos rigidumque foenum
vertit in cunas; neque culcitella
suppetit, nec qui focus aut amictus
frigora pellat...

Ut siluit caeleste melos, properavimus
[omnes
ad cunas Pueri; quo viso, fulgida caeli
limina credidimus nobis patuisse beatis.
Messias etenim, quem praecinuere prophetae,
Messias, nostrae praecellens gloria gentis,
heic aderat, Deus omnipotens et amabilis In-
fans.

Tu quoque ne tardes, here, natum visere Nu-
[men,
orans ut tua tecta hospes dignetur adire.
Cum Puer veniat mater, tutorque paternus
qui tecum dixit iam se prius esse locutum ».²

« At tu deliras, Gedeon, – ita voce reponit
irata caupo –; tua narra somnia bardis,
non quibus est cerebrum capitum sub vertice
[sanum.
Messiam mihi ne cantes, natalia tecta
cui buble dedit! Phy! non ego sordida tracto.
Audi: dives erit Messias armipotensque,

¹ Cum pronomina *nos* et *vos* duplum habeant geniti-
vum *nostrum* et *nostrum ac vestrum* et *vestrum*, malum hinc adhi-
bere formam *vestrum*, qua certius significatur numerus
pluralis. Quae forma etiam usurpatur post nomina, quae
non sint partitiva, ut apud Ciceronem (*Philipp.*, IV, 1):
« Frequenter *vestrum* incredibilis ».

² Si cui altiores aequo videantur sermones, quos in
ore Pastorum posui, perpendat ea quae de iisdem Evan-
gelista asserit: « Et reversi sunt Pastores, glorificantes et
laudantes Deum in omnibus quae audierant et viderant »
(*Luc.*, II, 20).

totam qui sibi subiicit nobisque subactam
tradet Iudeis, redditurus ad aethera, terram ».
Dixerat haec caupo, Phariseus nempe su-
[perbus
et qui, nummosus, gaudebat vivere laute.
Molli durus erat sermo¹ quo, teste propheta,
Emmanuel, nascens, humilem sibi quaereret
[ortum.
« Erras, o vates – (refero cauponiam dicta) –
erras, qui breve *Virgultum* scribis fore Chri-
[stum,
radix cui tenuis *sub humo sitiente* sepulta.²
Dic potius Libani Cedrum, quae fixerit altas
late radices, et nubes vertice tangat.
Erras, qui Christo vitam portendis egenam,
opprobriis saturam, multoque gravique labore
afflictam, series tandem cui longa dolorum
diraque succedat mors.³ Ecquis talia credit?
Annos da potius regnanti splendide agendos
inter delicias et opes clarosque triumphos ».

Attamen intima vox, dum frivola garrit Isa-
[cus,
arguit os petulans poenasque minatur acer-
[bas.
Scilicet audacem turbant effata prophetae
et quae rettulerat Gedeon portenta; sed eheu!
auri sacra fames generisque superbia vicit,
vela superponens oculis, impervia luci.

Rursus at anxietas animum perstrinxit He-
[braei,
quum venere viri tres ex Oriente profecti,
prodigiosa quibus de caelo stella praebat.
His famulatus erat multus dromadumque ca-
[terva;
thus phaleratus equus myrrhamque vehebat
[et aurum.
Ad sua tecta viros ubi tendere cernit Isacus,
gaudet et occurrit, sua laudans atria, quae
[nec

¹ « Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? »
(*Ioan.*, VI, 61).

² « Et ascendit sicut *virgultum* coram eo, et sicut radix
de terra slienti » (*Is.*, LIII, 61).

³ ISAIAS, per totum cap. LIII.

dedeceant reges. Cui trini: « Regius estne
hospes forte tibi? Nam regem quaerimus ipsi
nuper Iudeis natum, cui, dona ferentes,
nos quoque, gens peregrina licet, parebimus
[ultra ».

Ut tunc poenituit cauponem tecta negasse
Davidico Ioseph atque incunabula Christo!
Ditem namque domum, vacuam sed Rege
[puello,
deseruere Magi, quos aucto stella nitore
ad rude mox stabulum perduxit semirutum-
[que,
quam sibi Rex regum natalem legerat aulam.
Ingressis Puer arrisit, manibusque tenellis
acclines mulsi frontes; simul ipsius ora
effudere iubar, solitum sub pectore condi,
mons quod et adstupuit post trina decennia
[Thabor.

Noctes interea binas exegit Isacus
insomnes, curis agitatus et usque minacem
spreti Messiae sibi visus cernere vultum.
Agnoscit tandem (Solyma quod in urbe mi-
[nistri
agnovere sacri supremus et ipse sacerdos)
illuxisse diem, quo *Iustum roscidus aether*
deplueret;¹ divum quo *gigneret Emmanuel*
parva quidem *Bethlem, praelata sed urbibus*
[amplis.²

« Cras – ita tunc statuit caupo – cras lurida
[tecta
invisam Pueri, cui gratis molle cubile
apricamque dabo stratamque tapetibus aulam,
cuius fama rei decus addet opesque taber-
[nae ».

Sic vafer Hebraeus, sua largiri bona visus,
in nova lucra parat convertere dona vel ipsa!

Ergo sole novo vix orto, prospera quaeque
praecipiens animo, festinus pergit Isacus
quo, tres ante dies, properarat pompa Magos-
[rum.

Apparet stabulum rimosum, cuius et hiscit
ianua triste gemens, Borea succussa reflante.

¹ « Rorate, caeli; desuper et nubes pluant iustum »
(*Is.*, XLV, 8).

² MATTH., II, 6. – MICH., V, 2.

Huc ingressus homo, praesentes limine in
[ipsa
obscuri tecti clamosa voce salutat...
Nulla tamen resalutat vox; frustraque reces-
[sum

attonitus caupo, discurrens, inspicit omnem.
Incola nullus adest, vacat et praesepe Puello.
Bos tantum superest asinusque; et cornibus
[ille,
calcibus hic importunum depellit Hebraeum.
Paucas ante horas, dum nox incumberet
[agris,
admonitus Ioseph e caelo clam Pharaonis
fugerat ad terras, Pueri dux atque parentis;
fugerat ipsa trias, caelo monitore, Magorum,
iussa aliud per iter reneare ad patria regna.

Quis lamenta viri dicat, deserta videntis
limina? Discindit vestes et « Vae mihi! —
[clamat —
qui decus amisi quod perdurasset in aevum,
et mihi fortunas peperisset praeter hono-
[rem! »

Cauponam repetens, haec corde dolente re-
[volvit;
haec vigil, haec mediis in somnis usque re-
[tractat,
anxia mens donec, noctes cruciata diesque,
exspes insanit, tenebris immersa profundis.

Sic eheu! caligat adhuc hodiernus He-
[braeus,
Biblia qui dum sacra legit, signantia Christi
effigiem, signata tamen non perspicit ora,
ante oculos quia velamen protendit avitum.
Ocius o utinam cadat atrum denique velum!
Ocius Abrami, caelesti lumine tacta,
posteritas sapiat, iam Regi subdita Christo! ²

FRANC. XAV. REUSS.

¹ « Sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses,
velamen positum est super cor eorum (i. e. filiorum Israel) »
(*II Cor.*, III, 13-15).

² « Caecitas ex parte contigit in Israel, donec pleni-
tudo gentium intraret, et sic omnis Israel salvus fieret »
(*Rom.*, XI, 24, 25).

EPISTOLARE SOCIORUM COMMERCIMUM

Quomodo hodiernae cupediae nonnullae latine dici possint.

EMM. IOVÉ, C. M. F. plurimam salutem dicit HERMINIO M. IACOBELLI.

Iterum ad te, mi bone. Remunerationis ergo ut alumnis meis cupedias compararem de dulciario hoc mense adeundo iam tandem cogitaveram. Nonne satius est discipulos praemio prosequi bene de magistro meritos, quam merendos? Si ergo ut Horatius habet: (*Satyr.* I, 1, 25):

Pueris olim dant crustula blandi doctores, elementa velint ut discere prima,

quidni ut iidem posthac impensius discere pergent?

Id autem consilii meis patefeceram, quum statim eorum plerique mihi, se prius singula pulchralia (*bombones*) Latine scire velle propriis appellare nominibus significarunt, quam eorum quodpiam degustare. Ipse vero non facile esse recentibus pastillis priscas coaptare voces, subinde singillatim Forcellinium volvere, iisdem denique committere, ut quae velint eiuscmodi verba ab Hispanica in Latinam translata linguam, scripto, id quod factum est, quantocius traderent.

En tibi quas ultro ac perlubenti animo didicerunt voces:

Turrón = lucuns

Confite = dulciolum

Caramelo = bellarium

Requesón = lactarium

Bizcodro = biscoctus (sup. panicellus)

Melindre = lucunculus

Mantecado = laganum

Confitura = cydoniatum (VIVES)

Hojaldre = artolaganum

Galleta = scriblita

Rosquilla = crustulum

Pastilla = trochiscus

Regaliz = nectarea

Jarabe = syrpus

Postres = tragemata.

Est et apud Catalaunos pastillorum genus quoddam, quod in Hispanica lingua propria, ni fallimur, caret voce, ipsi tamen *caraquinyoli* vocant; cui quidem Latinus ille Plauti *laterculus*, ex eius externa cum parvulo lateri similitudine, meo tamen iudicio, apprime respondet.

Vide, bone vir, quam auspicati nobis, tot his cupediis, adventent Natales Domini! Eorum libenter divinum Infantulum alumni mei participem proculdubio efficient. Tuque valeas, neque optimi loquentes deficiant.

Vici, in Hispania.

COMMUNIA VITAE

CORNELIUS.¹

CORNELIUS, puer decem annos natus, primis litteris institutus atque ingenuus a parentibus educatus, solus in exedra secum voluntat habitum superiore nocte somnium: Me felicem! Nae, ego quidem sum cunctis beatior homo! Gaudio inexplicabili redundat animus! Hactenus nunquam par mihi laetitia! Heu! quam pulcher puerulus Ille, quam mihi carus! Ocelli mei, te perit cor meum! O vera mundi salus! O parvule, vel potius magne Iudeorum Messia! Nequaquam, mihi crede: nunquam in aevum tuus labetur pectore vultus! Quid? in compitis amiculi concrepant? Mea nil refert: homines colludant invicem! Sinite, sinite me frui! Hodie

¹ Fabula quae in ephebeis facile agi poterit, Nataliciis Domini vacationibus admodum opportune.

haudquaquam lusum descendam; quin posthac, opinor, ludicra nulla iuvabunt quando, euge! in memetypo beatus ero (*Gressus audiuntur illic prope*). Atat, huc in exedram quispiam adventat. Laetitiam quoad potero meam celabo.

Est Cornelii Pater, qui ianuam cubituli aliquantulum reservans: Hem, Corneliole, tu solus hic?

CORN. Admodum, mi Pater.

PAT. Serio inquam: non placet.

COR. Hei mihi! quidni, obsecro? Ne autuma me mali quicquam admittere.

PAT. Quid ergo agitur?

COR. Plane dicam: nihil.

PAT. Magno opere miror profecto quod, ut assolet, id temporis hodie paribus non collusites.

COR. Non iuvant ludicra.

PAT. Tanto nequior! Puérum solitarium timeo. Cedo mihi; quamdudum est quum de schola excessisti?

COR. Quod puto, horae prope dimidium.

PAT. Et tamdiu quin rem ullam gesseris? An iussus a praeceptore lectioni non satis scitae rursus operam dare, qui adhuc in manibus gestes libros?

COR. Minime quidem, Pater carissime.

PAT. Tibi ergo caput utique dolet.

COR. Non ita sane: verum dico.

PAT. Ni caput doleat, certo aliqua laboras infirmitate.

COR. O mi Pater! Corporis omnino nulla; fortassis animo non satis valeo.

PAT. Caeli boni! Numquid tristis?

COR. Quaeso, oculos in me converte et vide quam sim laetus.

PAT. Quid tibi igitur? Da mihi, fili.

COR. Euge! prae gaudio dicere nequeo.

PAT. Profecto sensum tuum hodie minime calleo. Sed quid cesso? Ipsum te mater queritabat tua et ex moeniano modo vocitabat. Nescio quod mandatum tibi commissum volet: ad eam propera atque huc iterum redito.

COR. Ultro procurram. Illic sum atque hic sum (*Discedit Cornelius*).

PAT. *per exedram deambulans*: Quid tandem obvenerit Cornelio meo? Eius rosea ut nunquam splendet facies, coruscant oculi, totus ille appetet caelesti aura circumdatuſ.....

A primo mane nihil ferme loquitur, quin tamen nubes ulla eius lepidam obtenebret frontem; sed contra diem perpetem blando omnibus subridet ore..... In prandio nec cibus, nec potus fuit ei quicquam..... Parce edens non patefecit more quid ei placeret, quid displacebet.... Obtutum saepe numero in certum defigens locum, ea quae ante pedes sunt nihil prorsus facere videtur. Quandoque vel sibi non satis constare dicas.... Quid hoc sibi volet, quod hac nempe hora et in hocce situ praeter naturam eum solum invenierim? Quid, quod ei ludicra minime iam placeant?.... Commodum meridie mater eius, remoto arbitro, mihi quicquam huiusmodi significavit, quod tum enimvero flocci aestimavi. Nunc tamen istuc qualecumque est cognitum demum volo. Ubi igitur ad me redierit uti id sciām sedulam operam dabo. Sed ellum audio! Ad fores matrem appellat. Rursus ad me festinat puer.

Revertitur Cornelius: Fausta tibi omnia, mi Pater.

PAT. Tibique faustissima, fili.

COR. Ecce mandatum matris sum exsequutus.

PAT. O mi bone! Quidnam id fuit?

COR. Me monitum misit fratres sicubi eos reperiem ne sextae puncto cennae deficerent.

PAT. Invenistine eos?

COR. Ita quidem et opinione celerius; scilicet in foro erant.

(Ad proximum numerum).

PRO IUNIORIBUS

Parvum antibarbarum.

Qui alias in hoc ipso commentario verborum seriem retuli, quae ex graeco fonte deducta in hodiernos sermones invecta sunt, quum tamen suam exprimendi rationem apud Latinos haberent,¹ seriem alteram componere sategi, eamque tum ex vocabulis quae vulgo *postclassica* nuncupantur, tum ex novis sine ulla necessitate in latinum inductis, quippe quae ad rem exprimendam suum iam in aurea aetate haberent. Hanc vero iunioribus eo consilio dedicare malui, ut vix ad latinitatem accedentes non solum latine scribere, sed pure, incorrupte scribere addiscant; alphabetico autem ordine vocabula ipsa digessi, quo facilius, pro opportunitate, ea cuique adire liceat.

Prima igitur ex iis quae sequuntur barbara vox est; quae deinceps prope est, vere latina:

Ab antiquo - Antiquitus.

Abbas, Abbatissa - Coenobii antistes; Monachorum praefectus; Moderatrix (rectrix) sanctimonialium.

Abbreviare - Scripturae compendio uti; Per notas scribere; Sermonem incidere (in brevius cogere, - quum de sermonis summa agatur).

Abdicare ab aliqua re - Abdicare se aliqua re.

Abditus - (in voce comparativa et superlativa) Occultior, Occultissimus.

Aberratio - Error; Erratum.

Ab initio mundi - Post homines natos; Post hominum memoriam.

Ab initio rem repetere - A capite (ab ultima aetate, memoria); Altius rem arcessere; Ab origine primisque causis rem repetere.

¹ Cfr. huius anni fasc. I et II.

Ab invicem - Inter se (timere, distare, etc.).

Abnegare - Negare; Denegare; Recusare.

Abolere - Delere; Tollerare; Abrogare (legem); Dirimere; Extinguere.

Abominabilis, Abominatio, Abominosus - Detestabilis; Detestandus; Exsecrabilis; Abominandus.

Abscindere (reditum, annonam) - Receptu commeatique aliquem intercludere.

Absentare se - Subducere se.

Absolvere ab haeresi - Ecclesiae reconciliare.

Absolute - Praecise; Simpliciter (negare).

Absone - Absurde.

Absurditas - Insulsitas; Perversitas; Pravitas. - Atque in « sensu concreto »: Res (ratio) absurda; Monstrum; Ineptiae; Absurda; Inepta (neutr. plur.).

Abusive - Perverse abuti.

Abyssus - Vorago; Profundum. - Si de inferis: Tartarus.

Accentuare - Syllabam vocis sono effere; Acuere syllabam.

Accentus - Sonus; Intentio vocis.

Acceptare officium - Suscipere munus.

Accessibilis - Aditu facilis; Ad quem aditus (accessus) patet.

Accipere aliquid bene (male) - In bonam (malam) partem accipere; Sine offensione (amice) accipere.

Acclinis - Inclinatus; Reclinatus.

Acervare - Cumulare.

Acquisitio - Adeptio; Comparatio.

Activitas - Sollertia; Industria; Studium; Alacritas.

Activus - Industrius; Gnavus; Strenuus; Impiger, etc.⁴

Adaptatus - Accomodatus.

(*Ad proximum numerum*).

I. F.

¹ *Activus* tamen admittitur in stylo philosophico atque grammatical. Ita: philosphia activa, verba activa.

ANNALES

Regii in Italia hospites.

Inter tot anxia atque periculorum plena, quae singulis mensibus recolere cogimur, laeto quidem animo primas dare hodie iuvat peregrinationi, quam Alfonsus XIII, Hispanorum rex, eiusque uxor in Italiam proximis his diebus fecere; quippe quae tum fraternitatis vincula inter latinos populos ubique terrarum effusos roboravit, tum verae pacis certa pignora apud immortalē Romanū, totius orbis matrem et caput, constitui debere et vere posse, manifesto edocuit. Id profecto est probatum ex appellatione praesertim, quam rex ad pedes Supremi Pontificis, nobilissime ac filiali devotione habuit, ubi Christianorum omnium vocem expressam quidem dixeris; atque in oratione qua ei Pius PP. XI respondit: Hispanorum enim merita celebrans, eorum maxime quae per saecula fidelibus suis toto orbe diffusis in exemplum Ecclesia proposuit, communione omnium gentium apud ipsam revocavit, cuius in ulnis, tamquam in parentis amantissimae complexu, iustitiae et paci unice inter se liceat osculari.

Consensus et plausus, qui Romae, Bononiae, Florentiae, Neapoli augostos hospites comitati sunt plane evicerunt antiquam sanguinis communionem inter Italum populum et Hispanum fuisse ex intimo recognitam atque firmiter instauratam.

* * Germanici motus.

Quae Germaniae reipublicae administris de Bavaria timebant, factum est; quamquam per breve temporis spatium: Berolinensis enim victoria demum successit, contra seditiosorum factionem - quae, capto Monacensis civitatis gubernio eique Hirt-

ler praeposito, Berlinum armata manu petere contendebat, - recentibus Karr populi legato supremo, Lossow militum praefecto, ipsoque illo duce Ludendorff, qui ad Germanicarum copiarum summum imperium redire affectabat. Non inde tamen deducendum est Bavarensium « nationalistarum » desideria esse consopita; quod quidem inquietos consociatarum nationum animos tenet; praesertim Galliae. Quin etiam aliud ad augendos timores accessit; redditum dicimus ex Batavia in Germaniam principis Guilelmi, quondam imperatoris, maximi nati filii, quem Gallia impedire omni opere tentavit. Germanorum vero administer primus intercessionibus respondit, vetari non posse quominus Germanicus civis ad suam familiam rediret ut cum ea coniunctissime viveret; ceterum suam futuram esse curam ne is interpositam fidem de detrectata imperii haereditate sit unquam fracturus.

* *

Conventus de reparandis damnis a Germania in bello factis.

Contra ea, quae dictabantur, stetit Civitatum foederatarum Americae Septentrionalis, circa huiusmodi Conventus participationem, negativum responsum: iudicarunt nempe eae vanum eundem futurum conventum, quum eius actio inter propositos a Gallia fines contineretur. Quid igitur? ...

Interea consociatae nationes resumi in Germania iusserunt recognitiones militares; sed de sanctionibus infligendis si haec violationem aliquam invenerint, decernetur in posterum quomodo etc. Certe, praeter Galliam, omnes sentire vindicentur ad regionum occupationem non ultra esse deveniendum, sine Versaliensis foederis vitiatione.

Controversia denique alia his diebus orta est ex negotiationibus inter Galliam

et Rhenanos fodinarum dominos initis, ex quarum fructibus ipsa Gallia et Belgica expensas compensare unice sibi prae-sumunt, quibus in Ruhris provinciae occupatione occurrerunt. Anglia praesertim refragatur fructus illos omnes in communium damnorum refectione esse erogandos. Quaestio dicitur a coetu peritorum, ad huiusmodi argumenta tractanda constituto, iri definitum.

**

Inquietae Graecorum res.

Civiles Graecorum res inquiete satis peraguntur: posita enim quaestio est de ipso civitatis regimine, utrum scilicet regium perpetuandum ulterius sit, an populare sufficiendum; eaque dirimenda proponitur comitiis proxime habendis.

Profecto et novus annus nova nec fortasse opinata afferet!

Kalendis Decemb. MCMXXIII.

POPULICOLA.

VACUI TEMPORIS HORA

Qui per diaria passim patienter et sedulo investigo nuperrima eaque miranda sapientum inventa, ut de iis vos, lectores mei fidelissimi, singulis mensibus participes faciam, hodie Anglicum quemdam medicum vobis celebrandum propono, qui librum his diebus edidit **de musices virtute ad medendum morbis**. Fidem suam ille interponit, tibiae sonitu atque choro opportune adhibitis, sese aegrotos ad extremum vitae adductos a certa morte eripuisse; musice pariter alios viperae morsu venenatos fecisse sanos; quin etiam cymbalissando centenos furenti mente captos

in nosocomio quadam flexisse, et ad pri-scam valetudinem illis vjam aperuisse.

Qui vero effectus plane revocat in men-tem nihil prorsus sub sole novi haberet; nonne et Saul, ille biblicus rex, eamdem medicinam est dum viveret atque felici quidem exitu expertus? Primum *Regum* librum revocare iuvat (cap. XVI, 14 et sq.): «..... Exagitabat eum (Saul) spiritus ne-quam a Domino. Dixeruntque servi Saul ad eum: Ecce spiritus Dei malus exagitat te. Iubeat dominus noster, et servi tui, qui coram te sunt, quaerent hominem scientem psallere cithara, ut quando ar-ripuerit te spiritus Domini malus, psallat manu sua, et levius feras. Et ait Saul ad servos suos: Providete ergo mihi aliquem bene psallentem, et adducite eum ad me». Tum David venit «et stetit coram eo: et ille dilexit eum nimis, et factus est eius armiger... Igitur quandocumque spi-ritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, et percutiebat manu sua, et refocillabatur Saul et levius ha-bebat; recedebat enim ab eo spiritus malus».

Vetus igitur remedium musices, quae - ipso Cicerone teste - et incitet languentes, et languefaciat excitatos, et tum remittat animos, tum contrahat. Ceterum musica ipsa clamorum plena, quae nos demum obtundit, nonne ex hoc ipso indubium in-fluxum, imo musicae potentiam in nostram φυχήν indicat?

Atque, bona clarissimi medici pace, addam in ipsis alpestribus oppidis morem esse passim, ut quem quis benefici alicuius animalis morsu sit laceratus, cuius toxicum sanguinis infrigidationem, torporem, somnium, mortem sit inducitur, infelix ille homo sine intermissione et requie hac illac circumducatur magna stipante caterva clamantium et instrumenta omnis ge-noris percutientium, quae impediant quo-minus ei obdormire contingat. Et haec pariter profecto est musica curatio.

Dummodo ne Anglicus noster medicus doctrina sua panacen illam tamen repe-rebit ad omnes morbos tum corporis tum animi sanandos, quam ut inquirerent per tot saecula tot viri sudarunt et alserunt. Si ita fuerit, res optimum mihi praebet argumentum, ut non solum adventantes Natales Christi ferias et novum annum, sed aevum integrum, - et nisi, lectores mei humanissimi, sufficiat, ultra, - vobis adpre-cepere inter cantus, fistulas, citharas, sambucas, psalteria et symphonias beatissime tra-ducenda.

**

Ad Bernerium interim redeamus - heu, pauca eius restant adhuc carmina! - qui, opportune pro anni tempore **nivales iudos** hodie nostris oculis supponit:

Saepius hiberna dum tempestate rigescit
Aer, concreta a frigore grando ruit.
Obstrepit illa cadens, terret facto impete
[gentes,
Quippe domos, terram, gramina lapsa
[ferit.
Descensu sed saepe levi cecidisse repertum
[est

(Raro licet Romae) nocte silente nives.
Mane superficies albescere tota viarum
Cernitur, et tunc fit magnus in Urbe iocus.
Vulgarem visa allicitunt spectacula gentem,
Nempe huic materies lusibus apta datur.
Incipit ergo nives manibus tractare frequen-
[ter;

Utraque sed nimis frigore concutitur.
Motus at assiduus facit insensibile frigus;
Imo agitata diu fit calefacta manus.
Arripit ista nives, quas comprimit, inde ro-tundat,
Donec nix formet consolidata globum.
Hos qui multiplicant vicina ad bella parantur:
En tandem medio in tramite pugna ferox.
Hic iacit in socium, cui pectora pulsat; et
[alter
Concutit huic ictu nobiliore caput.

Occupat interea, facto clamore, fenestras
Gens non vulgaris: ludere et ipsa cupit.
In plures concreta globos nix ergo, deorsum
Dum ruit, impulsus crescit eundo magis.
Forsan adolescens transit, cui serica vestis
Ornat membra, implet cui coma pulchra
[caput.
Hinc globus offendit: rabidas tunc evomit
[iras

Circum se volvens protinus, ore minax.
Certior at tandem factus, quod fecerit ictum
(Dum ipse oculos effert) foemina pulchra,
[silet.

Oscula dat manibus, sic gratus reddere gsa-
[tes

Curat, detectum flectit et inde caput.
Tunc parte ex alia cervix detecta vibrato
Concutitur globulo; territus ille stupet:
Apponit capiti dextram prius, inde galerum,
Nec retro vertens lumina, cautus abit.
Sibilat interea populus, nec desinit, ictum
Tam bene vibranti plaudere tota cohors.
Sunt pueri, queis forte placet melioribus uti
Ingenii studiis, dum cecidere nives.
Has primo cumulant, uli lata est semita par-
[vum

In montem; grande hinc ergo paratur
[opus.
Compressam hanc molem paullatim vertere
[tentant

In simulacrum ingens, nec caret arte iocus.
Formam hominis, quamvis ruditer, bene sci-
[licet aptant

His nivibus: plausus excipit iste labor.
Sero abeunt pueri, sed moles mane liquescit
Tota: opus et grande hoc labitur inter
[aquas.

Quid magnum latet hac ludi puerilis in arte?
Scilicet humanas nos docet ille vices.
Saepre laborat homo, simulacra et mente fi-
[gurat,

Quae vanae fiunt ambitionis ope.
Sunt haec divitiae; sunt, qui quaeruntur,
[honores;
Ast in corde hominis nihil, nisi imago,
[datur.

Cernimus illa cito nivis evanescere ad instar:
Quae spes longa struit, destruit hora bre-
[vis.
Quae virtus format simulacula, perennia fiunt;
Quae facit ambitio, sunt simulacula nivis.

**

Iocosa

Pater Tuccio a schola redeunti:
- Verumne in schola nunc et Gallicam
linguam praecipi?

TUCCUS: - Quinimo in ea iam tantos
feci progressus; ut pignore certare pos-
sim, si Lutetiam Parisiorum petiverim,
me optime ab illis civibus intellectum iri.

PATER: - Demus igitur te in Parisien-
sem ferriviae stationem pervenisse: quo-
modo aurigam compellaveris, qui te ad
diversorium aliquod adducat?

TUCCUS, gravis et manum protendens
ad accitus modum: - Piss, piss!...

Tuccius Patri:

- Ludimagister a me petiit nativitatis
meae testimonium... An ita caecutit, ut non
videat me natum iam diu esse?

**

Aenigmata

I.

Si abscidis *caput* et partem mihi *visceris* unam,
Infensus fidei surget, amice, nimis.

Quod fuit abscissum nobis supereminet am-
[plum;

Herbam dant nocuam *viscera cum capite*.
Est opifex *totum*; manibus dureque laborat.
Comparo, si iungam *viscera, crura, pedes*.

II.

In pratis errat *totum*; *caput* aufer, in aula.
Aenigmata in superiori fasciculo pro-
posita his respondent: 1) *Os*; 2) *H-ara*.

IOSFOR.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

ARENS IUKANTHOR, *La cantate Angko-
réenne*. (Lutetiae Parisiorum edid. E. Figuière
- 17, Champagne - Première, XIVe).

M. D'HERBIGNY S. I., Président de l'Institut
Pontifical Oriental, *L'Unité dans le Christ*
(Romae, edid. Pontificium Institutum Ori-
entale, Piazza della Pilotta, 35. - Ven. fr. 3).

Dossier Américain de « *L'orthodoxie Pan-
ukrainienne* ». Dix-huit documents inédits tra-
duits de l'ukrainien par le Prince PIERRE VOL-
KONSKY et le Père MICHEL D'HERBIGNY S. I.
(Indidem. - Ven. fr. 8).

G. HOFMANN S. I., *S. Iosaphat*. (Indidem.
Ven. fr. 5.

GOVANNI FALDELLA, *Idee comiche, econo-
miche e morali attraverso i secoli*. Lettera ad
Achille Giovanni Cagna (Florentiae, 1923).

Libera a pittaciis responsa.

ANDR. HAB... *Siegburg*. - Litteras tuas, in
quas summam *miliardorum centum* prodige
effudisti - (o quam ditissimus es factus!) -
grato animo accepi, eoque magis quod et
mihi dederunt copiam te ex imagine cognoscendi,
cuius scriptis exquisitum animum satis
iandiu perspectum habebam. Gratias itaque
amplissimas tibi reddo, votaque nuncupo ut
quam optimam corporis integratatem vultu
ostendis - (hercle! et ingenii abunde versutus
expromeris!) -, eadem, vel in motione tua
perpetua, fruaris in aeum. Epistola ad pro-
ximum numerum deleganda fuit; serius enim,
quam ut pro hoc numero par esset, advenit:
*reliqua autem bella post editum integrum an-
tibarbarum*, cui hodie deditus initium. Vale,
meque mutuo diligere pergas.

AD. KOZL... *Petricovii* - Tibi morem gessi;
sed si res non bene successura sit, ne angaris
nimis; Deus providebit!

A SECRETIS.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Sponsor.

ROMAE. - TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

INDEX RERUM VOL. X

(AN. X — FASC. I-XII).

	PAG.		PAG.
Alloquia sociis et lectoribus. 1, 37, 125, 179,	181	exprimendi rationem apud Latinos ha- bent (<i>J. F.</i>)	7, 30
Gratulatio (<i>E. Iovè</i>)	49, 65, 85	Cornelius (<i>E. Iovè</i>)	200
Epistolare Sociorum commercium.			
Epidotae <i>Emmanuelis Iovè</i> :			
De nuper natis nominibus latine reddendis	28,		
	62, 171		
De novis verbis in latinum sermonem indu- cendis	136		
De novis rebus latine exprimendis	153		
De una eademque apud omnes pronuncia- tione latina (cum responsione <i>J. F.</i>)	170		
Quomodo hodiernae cupediae nonnullae la- tine dici possint	200		
Epidotae <i>Iacobi Tasset</i> :			
De nuper natis nominibus latine reddendis	44, 86		
Epidota <i>Francisci Aurelii Recalde</i>	119		
Epidota <i>A. Haberl</i> :			
Quomodo latine dicenda sit <i>Statistica</i>	137		
Epidota <i>H. M. Jacobelli</i> de perspicuo di- cendi genere	153		
Historica.			
Nicolaus Copernicus (<i>I. B. Francesia</i>)	59		
Primum concilium oecumenicum in occi- dente, cuius annus saecularis octavus celebratur (<i>P. Bacic</i>)	76, 92		
Raymundus Strauch (<i>E. Iovè</i>)	97		
Ioannes Petrus Aloisius Praenestinus (<i>I. B. Francesia</i>)	115		
De Emerico Madach centesimo recurrente anno ab eius ortu (<i>V. Lakatos</i>)	163		
Libera a pittaciis responsa			
Libri dono accepti.	206		
Litterae et Philologia.			
Nuper nata nomina latine reditta (<i>I. For- nari</i>)	4, 45		
Nostrae res (<i>A. Haberl</i>)	22, 154		
Quanti intersit ut in Seminariis latinitatis studium impensis colatur (<i>Herm. M. Jacobelli</i>)	24		
De poëtarum elegiacorum comparationibus (<i>A. Aureli</i>):			
Marmor	25		
Theatrum, Ludi	58		

PAG.		PAG.	
De rebus latinis in Britannia hodie agitatis (<i>D. Macrae</i>)	73	Quo ritu sit dormiendum.	51
De certamine poëtico Hoeufftiano anni MCMXXII	84	Hospitium peregrinorum et convalescen- tium Romae	70
De studio litterarum latinarum in scholis ordinis secundi (<i>P. D. V.</i>)	91	Morborum progressus	88
Ad latinam adolescentium institutionem in- formandam (<i>P.</i>)	109	Leguminum et fructuum in hominem influ- xus	106
De Alexandro Petöfi, Hungaricae libertatis poëta (<i>V. Lakatos</i>)	127	Telegraphus apud Afros	123
De quadam inscriptione insigniter defor- mata (<i>I. B. Francesia</i>)	151	Sodalitas chilogrammatum centum	159
Calepino tributum (<i>I. Tasset</i>)	152	Ignem gladio omnes scrutamur	160
Certamen poëticum latinum Romae in singu- los annos constitutum	192	Macrosismum	177
De carminibus Damasianis	193	De musices virtute ad medendum morbis .	204
De latinae linguae pronunciatione (<i>I. Tasset</i>)	196	Iosephi Berneri carmina ludicra:	
Vide etiam <i>Eistolare Sociorum commer-</i> <i>cium, Historica.</i>		Publicis in plateis assatas castaneas ven- dentes	18
Necrologium.		Luctae ludus	34
Iosephus Puppo (<i>I. B. Francesia</i>)	158	Mos puerorum feria V et VI Maioris quae dicitur Hebdomadis, dum aera campana silent.	52
Oeconomiae et Sociales quaestiones.		Paschales peregrinorum dapes, Romae . .	70
Quibus principiis niti debeat vera nationum societas (<i>E. Hugon</i>)	20, 37, 55	Emporium in romano campo Florae . . .	88
Pro iunioribus.		Canis sportulam domini ferens	106
De secundo bello Punico, quod etiam Han- nibal's bellum vocatur (<i>A. Haberl</i>)	31, 48, 67, 157, 174	Ars equitandi	124
Parvum antibarbarum (<i>I. F.</i>)	202	De zetario fucato	160
Roma Sacra.		Simius	177
Ssmi D. N. Pii Pp. XI litterae encyclicheae <i>Ubi arcane de pace Christi in regno Chri- sti quaerenda.</i>	10	Nivales ludi	205
Ssmi D. N. Pii Pp. XI allocutio habita in Sacro Consistorio d. xxiii mens. Maii MCMXXIII	103	Iocosa: 18, 35, 53, 71, 89, 107, 124, 161, 179, 206	
Ssmi D. N. Pii Pp. XI litterae encyclicheae saeculo quarto exeunte a Sanctorum Cae- litum honoribus Thomae Aquinati de- cretis.	138	Aenigmata 18, 35, 53, 71, 89, 107, 124, 161, 179, 206	
Scenicae fabulae.		Varia.	
Leo IV. Actio dramatica (<i>I. B. Francesia</i>).	36	De contrahendis per Columbanos mentis operibus in summam (<i>I. Tasset</i>)	4
Ad fontem Bellaquaei. Actio dramatica (<i>I. B. Francesia</i>)	54, 72, 90, 108, 126, 144, 162, 180	Ex Polonia (<i>Ioan.</i>)	6
Cornelius (<i>E. Iovè</i>)	200	Floralia (<i>Anonymous</i>):	
Vacui temporis hora (Iosfor).		Hyacinthum - Paeonia - Lychnis Byzantina.	46
Novus annus	17	De narcisso - Tulipa	64
Lucta pugnis pugnata	33	Lilium regium.	83
		De viribus naturae (<i>A. Haberl</i>)	110
		Ludicrae pugnae ad Padum (<i>Subalpinus</i>). .	118,
		De rosa aurea (<i>E. Iovè</i>)	134
		Recens de schola conventus (<i>I. B. F.</i>) . . .	120
		Publici cursus vicissitudines (<i>X</i>)	130
		Vaticanae militares copiae (<i>I. A. C.</i>) . . .	131
		De Iaponiorum novissima calamitate (<i>Ano-</i>	
		<i>nymus</i>)	155
		De ratione geographiae in scholis tradendae (<i>R. F.</i>)	165
		Bestiolae in Iaponia cantantes (<i>X</i>)	172
		Rusticatio autumnalis (<i>Anonymous</i>)	173
		Veterum praecepta (Ex italico classico opere	
		Bartholomaei a S. Concordio cui titulus	
		<i>Gli ammaestramenti degli antichi</i>	174